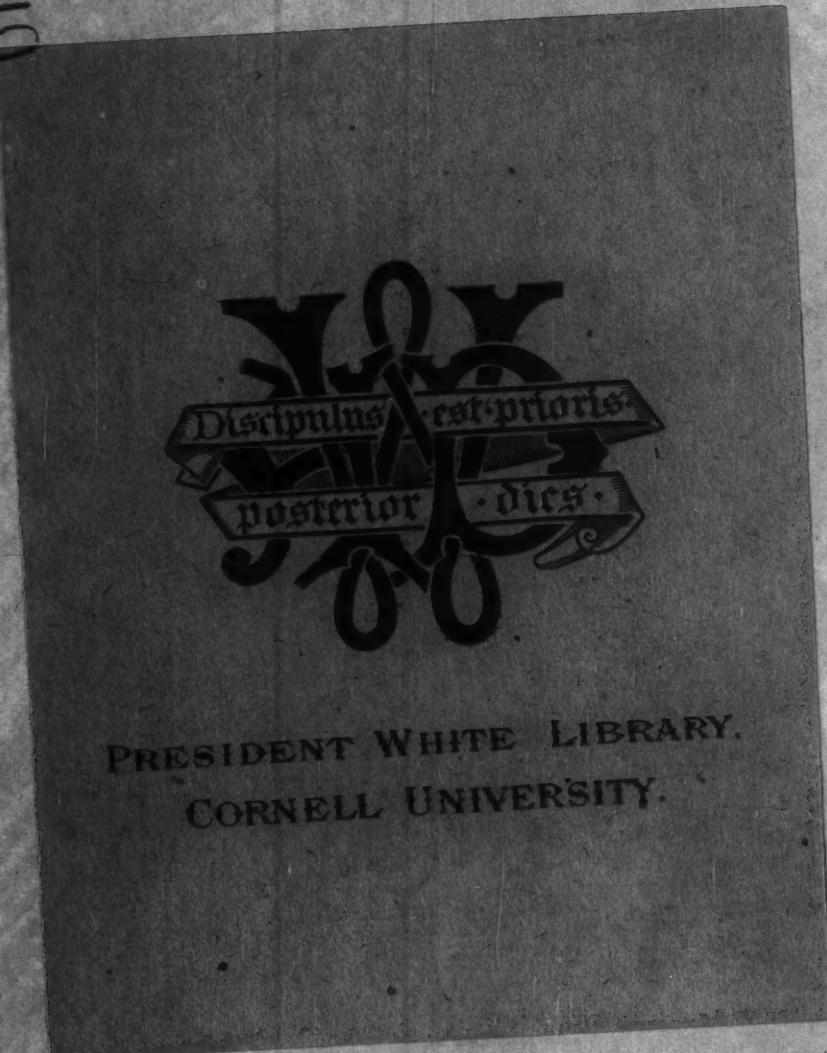
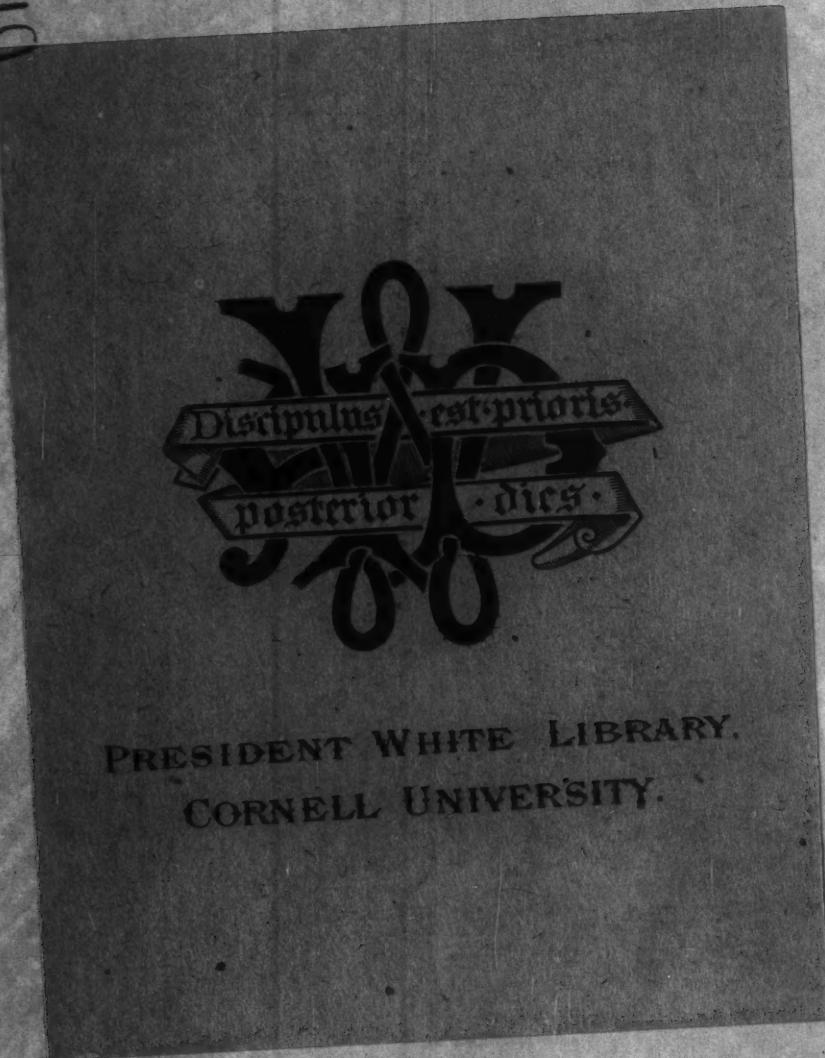
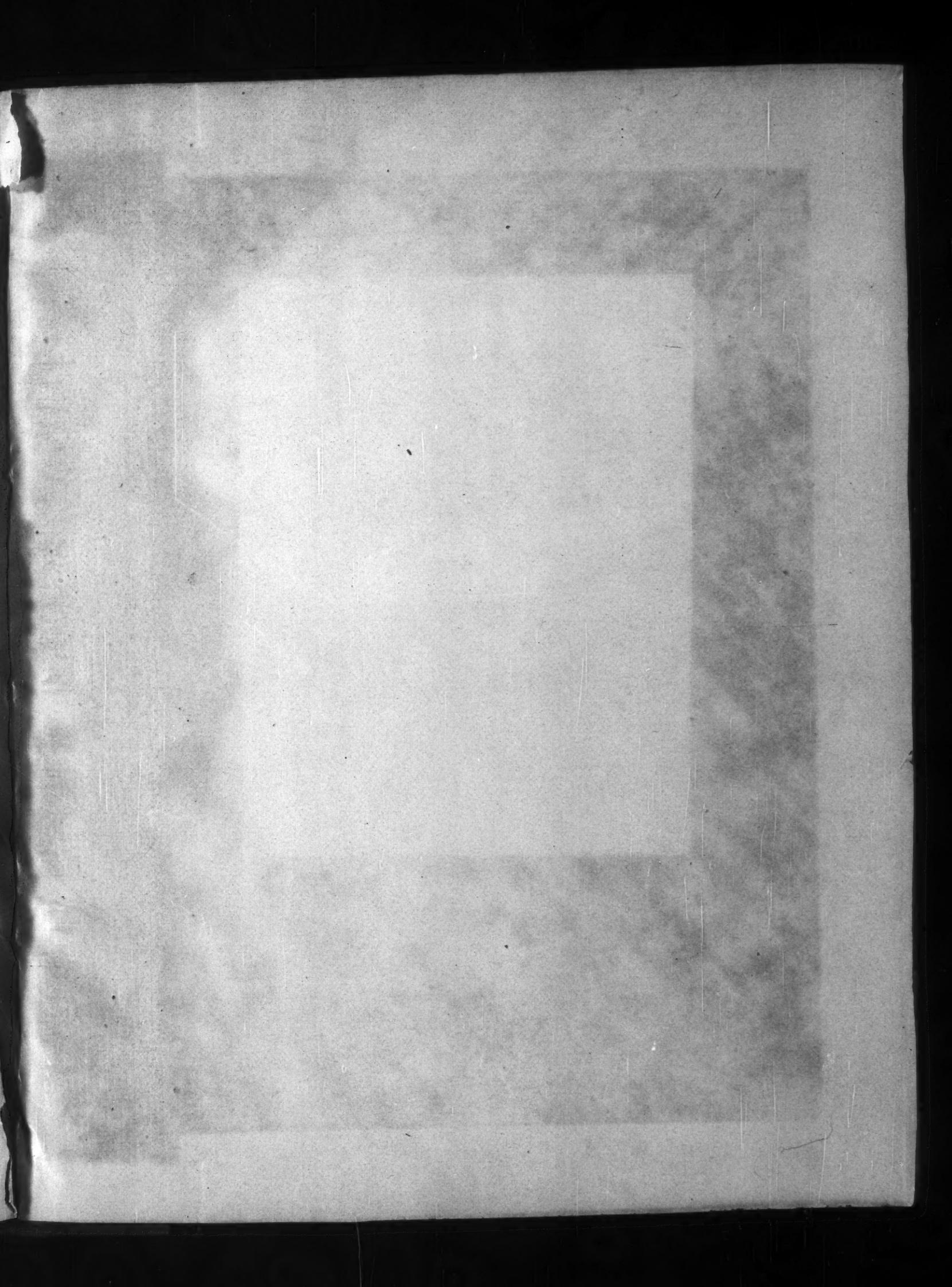

Witchcraft
BF
1410
B42
Z85

Witchcraft
BF
1410
B42
Z85

2441 (34)

Stukken
betrekelyk
de afzetting
van
D^o. Balth. Bekker.
1692.

C 7470 B 1111

A

ARTICULEN

Voor te stellen aen

DO. B: BEKKER.

Dat de ziel des Menschen op het lichaem werckt: niet datter is een noedsakelijckhied in de natuur buyten God, nog dat de ziel is een *Modus Corporis*, of een dunner lichaem, dat door sijn beweging der dikker lichamen gaende maakt; maer dat alle wercking onser ziel, op onse lichamen alleen af hangt van de samenvoeging des Scheppers, die het behaagt sekere denckingh der ziele, te voegen met sulcke bewegingen des lichaems, als hy wil.

Dat dan alle dese werckingen der zielien op onse lichamen, een God geensints ontrekken dc eer, die hem toekomt, als Schepper en onderhouder onser zielien en lichamen.

Dat den selven Schepper niet mag bepaelt werden, in sijn magt omrent eenige geesten of lichamen: het zy die met een lichaem vereenigt zijn, of niet: en dat hy de dencking van alle geesten kan voegen aen de bewegingen van allerly lichamen, na sijn welbehagen.

Dat dan de denckingen der goede en quaade Engelen, gevogt zyndt door den Schepper, met de bewegingen van sulcke lichamen, als hy wil het sy in den Hemel of op der Aerdēn, verscheyde werkingen kunnen voortbrengen.

5. En

En dewijl alle Engelen Schepselen zijn, wiens magt van dene-
ken alleen van den Schepper afhangt, en de lichamen Scheps-
elen zijn, wiens bewegingen alleen van den Schepper afhangen,
en dewijl de samenvoeginge van die gedagten der Engelen met
die bewegingen der lichamen alleen van God afhangen: so blijft
God de hoofd oersaeck van alle die werckingen die toegeschre-
ven kunnen werden aan de goede en quaade Engelen, alleen het
quaat der sonde afgesondert.

Wanneer dan de Gereformeerde Kerck, de plaatzen der
H: Schrift, aengetrocken in het Boeck genaemd de Betoverde
Werelt in sulcken sin verstaat, dat de goede en quaade Engelen
dadelijke werckingen hebben gedaen, en noch dagelijck doen,
kan haer uyt dien hoofde niet te last geleyd werden, dat sy den
Schepper en Onderhouder, de Eer van sijn wonderdaden on-
neemt, of de Leere der Saligmakende genade verduystert.

Bekent daerom D^o. Bekker dat hem leet is, dat hy de Gere-
formeerde Kerck, de Reformateurs, de Instellers van de Ca-
techismus, en Confessie, en alle Leerders hier van beschuldigt
heeft. Oock dat hem leet is, dat hy dese serieuze saak, som-
sijts oock in een Satyrische stijl en de N. Nederlandtsche Over-
ettinge te hart, en met al te grooten oneerbiedigheyd heeft ge-
handelt.

En of wel door de verscheydenheyd der betekenis van eenige
Grondtaals-woorden, sommiger Schriftuur-plaatzen konde hij-
den sulcken sin, als in het gemelte Boeck de selve word gegeven,
gelijckse niet kunnen, datter echter geen noedsakelijckheyd is,
sulx een gewrangen, en met konst uytgevonden sin de selve toe-
te digten, nademael staende der gewone Verklaring, de Eere
Gods, en Leere der Saligheyd gesalveert blijft.

9.
Dat de gemelde Schriftuur-plaatsen, soo niet mogen werden verklaerd, als dat sy souden aenlopen tegens den Catechismus, en bysonder de Artijkelen der Confessie, de welcke sijn E: heeft ondertekent.

10.

Wyders bekent sijn E: dat door het maken der Extracten geensints in sijn gevoelen verongelijckt is, nademael de Gedeputeerde tot die taak, het gene hy scyde niet wel geextraheert te zijn, aengeboden hebben te veranderen, of hem self te laten veranderen, na sijn innerlijck gevoelen.

11.

Desgelijcx belooft hy, den Eerwaerden Kerkenraad te regtvaerdigen in hare handelingen en procedures, tegen sijn Boeck en het uytgeven van dien gehouden.

12.

Belooft oock sig, soo in't Schrijven als Prediken, te houden aen de Formulieren van eenigheyd, en in het toekomende niets, rakenende de Godsgeleertheyd uyt te geven, als na voorgaende visitatie en approbatie des E: Classis.

13.

Word oock aen hem gelaft, dat sijn Boeck 't welcken de Kerkenraat van Amsterdam en de Christelijcke Synodus eenparig, soo als het daer legt, heeft verfoeyt, door een openbaer geschrift voor de geheele wereld sal herroepen, om dat in gemelde Boeck, seer veel verdrayingen der H: Schriftuur gevonden worden, omdat het aanloopt tegens de Leer der Gereformeerde Kercke, en de Formulieren van eenigheyd, by hem aengenomen, en ondertekent, en daer door een groot en algemeyn schandael, aen veele goede Christenen gegeven is.

14.

Indien D^o. *Bekker*, niet en soude gelieven, dese Conditien aan te nemen, dat men als dan, sal genoodsaakt werden, tot wegneming, van alle Ergernisse, sijn E. voor den tijdt van

6 we-

6 weken, van sijn dienst, by provisie te suspenderen, en als dan vorder op sodanige middelen bedacht te zijn, die Efficativen zijn, en waar door den voortgang, van sijn Boek gestuyt, de dierbare waarheydt, der Heylige Schrift bewaart, en de seer ontroerde Gemeente, onder ons, in Rust gebracht, en onderhouden mag worden.

Was geteekent

23 Aug: 1691.

LEONARDUS GROENEWEGEN,

P. t. Scbriba.

ARTICULEN

Tot satisfactie aan de Eerw. Classis
van Amsterdam,

Van

D^o. BALTHASAR BEKKER,

Overgeleverd den 22 January 1692.

Wegens sijn uytgegeven Boek, genaamd de

BETOVERDE WERELD.

Tot AMSTERDAM,

By GERARDUS BORSTIUS, Boekverkoper aan den Dam,
op den hoek van den Nieuwendyk. 1692.

MEMORIE

GEVREGEN IN DEN GEMEENEN STAD AMSTERDAM
VAN DE VRIJHEITEN

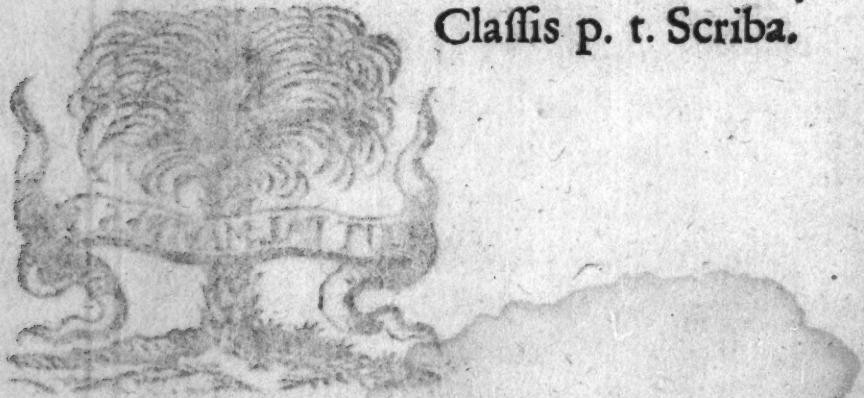
Uytgegeven door ordre en last des Eerw: Classis van
Amsterdam.

Den 25 January 1692.

Was getekent

BERNARDUS HOMOET.

Classis p. t. Scriba.

AMSTERDAM

(3)
ARTICULEN

Tot satisfactie aan de Eerw. Classis
van Amsterdam,

D^o. BALTHASER BEKKER,

Overgeleverd den 22 January 1692.

Wegens syn uytgegeven Boek, genaamd de

BETOVERDE WERELD.

Angaande myn geschrift *de Betoverde Wereld* betuige ik ondergeschreven in ene reine Conscientie voor God, geen ander oogmerk gehad te hebben, als de eere des groten Gods ende onses Saligmakers Jesus Christus, van wege des roems hunder godlike werken voor te staan, ende de Kristen wereld, ware 't mogelyk te suiveren van het overblyffsel der bygelovigheden, die de gemeenschap met het Pausdom in vorige tiden over haar gebracht heeft.

Maar gemerkt sommige my verdacht hebben, als of in het stuk der leere van de Geesten misschien het selve dachte met de Sadduceen, en de onsinnigheden van Spinoza: so is 't, dat ik by desen my selven voor elx gewisse wel duidelik hebbe willen verklaren, dat ik van ganscher herten gelove

I. Datter Geesten zyn, van God geschapen, denkende wesens geheel wat anders in hunne nature en werkingen, als de Lichaamen of hunne werkingen kunnen zyn.

II. Dat dese Geesten zyn of menschelike, dat is, ons menschen door dé scheppinge gegeven, en voortgebracht tot een Lichaam, om met het selve vereenigd zynde te werken.

III. Of ook andere die tot geen lichaam zyn geschapen, om in de vereeniginge met het selve, gelyk de menschelike ziele, te werken.

IV. De Geesten tot geen vereeniging met besondere lichamen geschapen, worden in de H. Schrift *Engelen* genaamd. Die dan geschrift worden in *goede* en *quade*: Het Hoofd der goede Engelen *Michaël* zynde, gelyk by die genaamd word *Duivel* ende *Satanas*, het Hoofd is van de *quade*.

V. Dat de goede Engelen hunner scheppinge volherdende, Gods Engelen genaamd worden: en dat Hy deselve gebruikt na syn believeen in 't uitwerken sijner oordeelen, tot dienst syner uitverkoren, en tot straffe der Godlosen: maar dat de bose Geesten van God afgevallen, en daarom naar hun hoofd des duivels Engelen genoemd, in de helsche verdoemenisse verstoten, en vyanden van de gelovigen zyn.

En aangaande 't Stuk van de werkinge der Geesten, neem gaerne over de 6. eerste Artykelen, my eerst door den Eerwaerden Kerkenraad, en daar na door de Eerwaerdige Classis selve voorgehouden: luidende na de letter als volgt.

I. Dat de Ziele des menschen op het lichaam werkt. Niet dat 'er is ene noedsakelikheid in de Natuur buiten God, noch dat de Ziel is een *modus Corporis*, of een dunner lichaam, dat door syne beweeginge de dikkere lichamen gaande maakt: maar dat alle werkinge onser Ziele op onse lichamen alleen afhangt van de tamenvoeginge des Schepers; wien het behaagt, sekere denkingen der ziele te voegen met fulke beweegingen des lichaams als Hy wilde.

II. Dat

II. Dat dan alle dese werkingen der Zielen op onse lichamen aan God geensins ontrekken de eere die Hem toekomt , als Schepper en onderhouder onser Zielen en Lichamen.

III. Dat deselve Schepper niet en mag bepaald worden in syne maght ontrent eenige Geesten of Lichamen ; het zy dat die met een Lichaam vereenigd zyn of niet : en dat Hy de denkingen van alle Geesten kan voegen aan de beweegingen van allerley lichamen , na syn welbehagen.

IV. Dat dan de denkingen der goede en quade Engelen gevoegd zyn door den Schepper met de beweegingen van sulke lichamen als hy wil , het zy in den Hemel of op der Aarden , verscheide werkingen kunnen voortbrengen.

V. En dewyl alle Engelen schepselen zyn , welker magt van denken alleen van den Schepper ahangt , en de lichamen schepselen zyn , welker beweegingen alleen van den Schepper ahangen ; en dewyl de tfamenvoeginge van die gedachten der Engelen met die beweegingen der lichamen alleen van God ahangen : so blyft God de hoofdoorsaak van alle die werkingen , die toegeschreven worden aan de goede en quade Engelen ; alleen het quaad der sonden afgesondert.

VI. Wanneer dan de Gereformeerde Kerk de plaatsen der Heilige Schrift , aangetrokken in het boek genaamd de Betoverde Wereld , in sulken sin verstaat , dat de goede en quade Engelen dadelike werkingen hebben gedaan , en noch dagelyx doen , kan haar uit dien hoofde niet te laste geleid worden , dat sy den Schepper en Onderhouder , de eere van syne wonderdaden ontneemt , of de leere der saligmakende genade verduistert .

En vermits dan 't voorname verschil dat 'er overig is , hier op aankomt , dat God de Engelen , die de menschen verleid hadden , ter eeuwiger verdoemenis soude veroordeeld hebben ; sonder dat hyse nadien tyd enige werkinge ontrent 's menschen verleydinge toelaat ; de begeerlykheid eens door hem in de eerste versoekinge aangesteken , die het gansche herte verdorven heeft , de naaste oorsaak zynde van alle leugen , sonden en verleydinge in de wereld : so is het doch , dat

ik dit myn gevoelen nooit, ook noch niet, hebbe willen dogmatizeeren; of het ielве voorgehouden als steunende op sulke onweerspreeklike demonstratiēn, dat mischien hier ontrent niet wat anders soude kunnen gedacht werden; maar als myn bysondere gedachten aan de wereld hebbe willen bekend maken: altyd nog gereed blyvende, by overtuiginge, door gesonde redenen, te veranderen; de Broederen alleen versoekende, dit myn besonder gevoelen so lang in my te willen dulden.

Ook versekere enen jegeliken, dat nooit myn voorneemen geweest is, de geretormeerde Kerke te belasten, als ofse uit een averechts opnemen van ene kennis en maght, die geen schepsel kan werden toegeschreven, aan den Duivel op te dragen, nooit de gronden van de Kristelike Religie deugdelik hadde kunnen beweeren: vermits het geschrevene alleen betreklik wil hebben gemaakt tot supersticieuse menschen, die wegens Paapsche en ongegronde voor oordelen sprekkende, niet en weeten watse seggen of watse bevestigen.

Ende om weg te nemen alle verdere nadenkinge, bemerkt hebende waar het meest op aankomt, so wil ik my by desen oprochte-lik verklaren op alle die besondere passagien, die my zedert voorgekomen zijn, als de gene zijnde, waar in de voornaamste scrupulen der E. E. Broederen souden mogen resideeren. Welke ik ook tot dien einde hier vervolgens aangetekend hebbe, so als in den allereersten druk in 8°. alsmede in de eerste en laatste vermeerderde editie in 4°. op 't bescheidelykste te vinden zyn.

Als by exemplē.

I. §. 245. God en de Duivel, 't een Ryk staat tegen 't ander: en
 I. b. 18. §. 6. hoewel men den Duivel stelt onder Gods bedwang,
 I. b. 18. §. 6. syn Ryk openbaart sich echter meest. Men gelooft niet, dat God heden meer mirakel doet: maar den Duivel schrijfmen wonderen toe, die alle Gods werken in de Schrift vermeld te boven gaan.

2 §. 417. Te weten, dat men den schepselen niets toe en
 II. b. 9. §. 9. schryve dat den Schepper eigen is.
 II. b. 10. §. 13. En daarna. Dat nooit Engel self, en door eigene
 kracht mensen door de Peste gedood heeft.

3 §. 502. Dat de H. Geest wat anders meent, dan een
 II. 17. §. 4. verworpen schepsel tot een so magtig Koningryk
 II. 18. §. 4. verheven, met den Schepper self te vergelyken.

4 §. 504. 505. Dat den Duivel ene heerschappye toegeschre-
 II. 17. §. 6, 7. ven word, die tegen Gods en Christus Koningry-
 II. 18. §. 6, 7. ke evenaart, so lang als dese wereld staat; ja
 ene magt die breeder dan Gods eigen Koning-
 ryke strekt.

Hoe kan God heerschen daar de Duivel heerscht,
 op sulke wyse als men daar van spreekt?

5 §. 762. Dat het Kristelyk Gelove met het algemeen ge-
 II. 34. §. 1. voelen, dat ik hier bestreden hebbe, niet en kan be-
 II. 35. §. 1. staan.

Ende voorts: Dat de vaste gronden van het Kri-
 stendom, en besonder in de Protestantsche Kerk,
 ongemerkt door dit gevoelen ondermynd, en, so-
 men 't van die kant bespringt, onhoudbaar is.

Ende noch. Een Atheist behoeft geen andere wa-
 pening, dan dat gevoelen, daar ik in dit Boek van
 spreke, om het gansche Kristendom tot den grond
 toe neer te werpen.

Ende dan noch de volgende plaatsen.

6. § 242.

I. 18. §. 3.

15. §. 595.

II. 24. §. 5.

24. §. 738.

II. 33. §. 15.

II. 25. §. 5.

II. 34. §. 17.

7. §. 506.

II. 17. §. 7.

II. 18. §. 7.

16. §. 601.

II. 24. §. 10.

25. §. 739.

II. 33. §. 16.

II. 25. §. 12.

II. 34. §. 18.

8. §. 507.

II. 17. §. 10.

II. 18. §. 10.

17. II. 29. §. 11.

II. 30. §. 14.

26. §. 762.

II. 34. §. 2.

II. 35. §. 2.

9. §. 511.

II. 18. §. 2.

II. 19. §. 2.

18. §. 677.

II. 30. §. 1.

II. 31. §. 1.

27. §. 765.

II. 34. §. 9.

II. 35. §. 9.

10. §. 516.

II. 18. §. 7.

II. 19. §. 7.

19. §. 711.

II. 31. §. 14.

II. 32. §. 14.

28. §. 768.

II. 34. §. 12.

II. 35. §. 12.

11. §. 535.

II. 19. §. 9.

II. 20. §. 10.

20. §. 726.

II. 33. §. 2.

II. 34. §. 4.

29. II. 35. §. 2.

II. 36. §. 2.

12. §. 536.

II. 19. §. 10.

II. 20. §. 11.

21. §. 734.

II. 33. §. 10.

II. 34. §. 12.

30. Ibidem §. 6,7,8.

Ibid. §. 13. 14.

13. II. 21. §. 6.

II. 22. §. 6.

22. §. 735.

II. 33. 14.

II. 34. 13.

14. §. 594.

II. 24. §. 3.

II. 25. §. 3.

23. §. 736.

II. 33. §. 13.

II. 34. §. 15.

Verklare derhalven, dat ik geen van dese plaatsen so verstaan wil hebben, dat ik iets daarin soude willen stellen, tot laste der Gereformeerde Kerk, in haar lichaam aangemerkt, ofte van derselver Leeraars myne waerde Medebroeders, die van de werkingen des Duivels spreken in conformiteit van de gemeene uitlegginge over den Catechismus Vrage 123. en 127; ofte ook de Schriftuurplaatsen, welke spreken van den aart des Duivels, syn vermogen, syn bedryf en wyse van doen, syn tegenwoordige staat en nakend verderf, verklaren volgens den twaalfden Artykel onser Confessie, en andere passagien van de Formulieren van Eenigheid, by ons allen ondertekend.

Besonderlik begeer ik geen van die voornoemde plaatsen, en so daar diergelyke meer in myn voorschreeven Boek te vinden zyn, also verstaan te hebben, dat de Gereformeerde Kerk, en Leeraars als voorschreven, aan Manicheisterye souden vast zyn, ofte hare gronden niet wel gelegd hebben, om te bewysen dat Jehova God is, dat Jesus is de Christus, en de Schriftuur Gods Woord. Ofte ook, (om noch klaarder te spreken) dat de voorschreven Leeraars onser Kerken, niet verder gaande dan geseyd is, niet en souden, behoudens hun gevoelen van de kracht en werkinge des Duivels, de voorschreven gronden kunnen staande houden, ofte de Gereformeerde Christelyke Leere tegen de Atheisterye voorstaan en bewaren. Meine ook niet, dat door hunne leeringen in manieren als voorschreven, de Duivel den Almachtigen God gelyk gemaakt, veel min boven hem verheven word.

By aldien nochtans den E. E. Broederen in 't lesen van myn Boek noch iets ontmoeten moghte, dat sy met dese myne verklaringe niet souden kunnen over een brengen: het sal tegen myn oogmerk en meinige also verstaan, ofte van my gesteld zyn; in voegen dat de woorden enen anderen sin medebrengen, dan ik daar in begrepen hadde. Versoekende dat het alles volgens dese myne ronde verklaring magh verstaan, ofte gehouden worden, als of't niet geschreven ware.

Boven dit alles verklare nooit gedacht te hebben, iets te willenschryven, het gene met het wesentlyke van de Formulieren der Eenig-

Eenigheid soude strydig zyn: en het gene in myn Boek sodanig zyn moghte, wil het voor het myne niet erkend hebben. En wat de verklaringe aangaat der bysondere Schriftuurtexten, loochene niet, dat verscheidene der selven een min aanstotelyke uitlegginge dan de myne, hadden kunnen dulden: gelyk ook niet, dat onse Uitleggers hier en daar wel sachter hadde moghen zyn gehandelt geweest.

Voor het laatste betuige wel uitdrukkelyk, dat by aldien geweten hadde, dat het divulgeeren van dit myn gevoelen door den druk, so groote beweginge en ontsteltenisse in en buiten de Kerke soude veroorsaakt hebben: ik om des vredes wille, en de gerustheid van het gemeen, het gantsche werk liever onder my soude gesupprimeerd hebben: 't welk nu te laat zynde, belove met dese myne ondertekeninge, dit myn besonder gevoelen, in vervolg van tyd, nooit verder, of door publyke Predicatien, of Catechisatien, of Geschriften te sullen propageeren: bereidwillig blyvende, het gene tot het suppleeren van 't geheele werk alsnoch vereischt word, voor het uitgeven, eerst de visitatie en approbatie des Eerw. Classis van Amsterdam te sullen onderwerpen.

Vorders betuige ik by desen nochmaals, dat ik my houde aan de onverwrikbare gronden van de leere onser Kerken, sonder een eenig hoofdstuk daar van in twyfel te trekken, die ik alle met malkander, ende elk in het besonder, nu by de vyf en dertigh jaren lang volständig hebbe geleerd en voorgestaan, ende voorts gedurende myn leven voorstaan sal. So verre is het daar van daan, dat ene eenige van die gronden soude trachten te ondermynen. En soude het my oversulx smertelyk moeten voorkomen, verdacht te werden ter occasie van dit verschil, als of ik in de Leere niet gesond en ware, of met de Gereformeerde Kerke niet het selfde en geloofde in het stuk der Goddelike Voorsienigheid, en onafhankelyke medewerkinge in alle en een ieder werk syner Schepselen: welke werken alle, te gelyk met haar selven, van hem afhankelyk zyn, die alles in allen werkt. Want uit hem, ende door hem, ende tot hem zyn alle dingen Hem zy de heerlykheid tot in eeuwigheid Amen.

Verklare verder ; dat de genen dewelke aan de Engelen en Duiven toeschryven enige werkinge op lichamen of op zielen , uit dien hoofde niet en kunnen beschuldigt worden , als ofse aan de schepselen toeschreven het gene Gode eigen is . En nademaal verscheiden paslagien in myn Boek de Betoverde Wereld souden gevonden worden , welke dit na 't gevoelen van sommige Broederen souden dicteeren , wederroepa daar op deselve by desen , en belove , in gevalle 't selve Boek wederom moghte herdrukt worden ; deselve ten genoegen van de Broederen te sullen veranderen .

B. BEKKER.

V. D. M.

第五章 天官書

31.0.7

Overweging van het Hoofdpoint in D^o. Bekkers
Boek, genaamt de

BETOVERDE WEELED.

Te weten, of de Duyvel op een Mensch werken kan.

En verdwaalde op de rechte weg te helpen, is gewisselijk een Christelijke deugd en weldaed, en kan voornamentlijk aen niemand mishagen die self verklaert dat hem daar mede dienst sal geschieden.

D^o. Bekker in de Voorrede voor het eerste Deel van sijn Boek *de Betoverde Weereld*, segt, dat by het voor groote vriendschap sal achten, indien hem imand met sachmoedigheid van misverstand wil overtuigen.

Waerom men ook met goede reden mag vertrouwen, dat hy de na- volgende be lenkingen niet voor onheuscht sal opneemen.

Ik moet bekennen dat my in 't begin verscheide redenen wederhouder hebben om sulks te onderneemen, sooten opfichte dat die saeke by de Eerwaerde Classis nu als bygelegt scheen te zijn, als ook om dat soo vele geleerde Mannen reeds hunne pen daar over hadden te werk gestelt. Behalven mede dat D^o. Bekker, een oud Leeraer der Gemeente van de Stad Amsterdam, en een *Doctor Theologiae*, die soo vele jaren achter een, sijne gedachten in die duystere en scherpsinnige stoffe en bespiegelingen geoefent had, gepresumeert moeste werden sijne stellingen dieper doorgront te hebben als ik, die van een andere professie zijnde, genoegsaem raeuw en als buyten mijne *sphæra activitatis* in dese saeke viel.

Maar alloo seker persoon my, eenige dagen geleden, tot dese onderneemingen op sodanigen wijse aendreef, dat ik het niet en konde ontgaen, en ik de saek wat nader insiende bevond, dat de redeneeringen van D^o. Bekker swak en gebrekkelijk waren, heb ik op de waarheid steunende, dese mijne consideratiën daer over wel willen in 't licht geeven, te meer dewijl ik sag, dat vele verkeerdelyk onderricht, die heterodoxe stellingen niet een blinden yver bleven aanhangen.

En dewijl het voornaemste fondement of hoofdpoint van D^o. Bekkers Boek, daer in voornamentlijk bestaet, dat de Duyvel, soo hy ter neder stelt, niet kan werken op een mensch, en dat deselve grontslag hem ontschietende, het gebouw by hem daer op gesicht, nootwendig vervallen moet, soo sal mijn oogmerk soo seer niet zijn, om

alle sijne bygebrachte passagien en stellingen besonderlijk en in't breedte verhandelen, maer alleenlijk om aen te wijsen, dat het gemelde sijn gelegt fondement t'eenemael los en wankel is.

Om dan het selve geschil, te weten, of de Duyvel op een Mensch werken kan, naer behooren te ontleeden, soo moet voor af ien wederlijde vast staen, wat het woord van Duyvel hier betekent.

Door den Duyvel sal men, volgens de bepaling van D^o. Bekker,

(a) Pag. 41 (a) verstaan, een denkend wesen, geen mensch maar een Engel zijnde, die van God goed geschapen en van dien staet vervallen is.
ic. part. 2. in 40. it.

pag. 7. 39 & 40. Dit denkend wesen moet een lichaem hebben, of enkel een geest zijn, want dus verdeelt de Heer Bekker alle de Schepselen. (b)

(b) pag. 26 Indien nu de Duyvel een lichaem heeft, soo moet het selve lichaem gelijkformig met het onse, of van een andere gestalte en hoedanigheid zijn.

Is het gelijkvormig met het onse, soo lijd het, naer de redeneringe van D^o. Bekker selve, geen tegenspraak, of de Duyvel kan op den mensch als even lichamelijk zijnde, werken, en dan is het geheele dispuut uit.

Of soo D^o. Bekker segt, dat de Duyvel een ander soort van een lichaem, of ook gantschelijc geen lichaem heeft, soo vraeg ik, hoe hy dat weet, want uyt de natuurlijke reden, soo hy segt, (c) weet hy niet dat 'er een Duyvel is, en kan hy oversulks door deselve natuurlijke reden ook niet weten wat schepsel dat het is, en wat voor eigenschappen en hoedanigheden hy heeft.

Gelijk dan ook de Heer Bekker zijnde, dat sijne stellinge van sodanigen 't sy lichamelijken of onlichamelijken Duyvel, uyt de voorsz. reden niet te halen noch te beweeren is, sijne toevlucht neemt tot de H. Schrift, alwaar hy segt, dat de Duyvel in sommige plaetsen een geest genaemt werd, en dat een geest nog vlees nog beenen heeft. (d)

(b) Pag. 41. §. 7. junct. pag. 39. & 40. Aengaende het eerste, dewijl hy self bekent, (e) dat in de H. Schriftuure het woord Geest, in 't Hebreeuws נַּרְאָה en in 't Grieks πνεῦμα, beide foo wel de wind en sijne lichaemen als een geest betekent, hoe kan dan D^o. Bekker uyt die twee woorden ieder van een equivocatie of meervoudige betekenisse zijnde, een vastgaende stellinge maken, om daer mede ontwijffelbaer uyt de H. Schriftuur aen te toonen, dat de Duyvel onlichamelijk is, en alleen in een denkend wesen bestaat.

En indien hy sulks niet en kan doen, gelijk hy 't ook niet gedaen heeft, met wat fondament kan sijn E. dan seggen, (f) dat de Duyvel als geen lichaem hebbende, op een mensch niet werken kan.

Soo als dan ook verders niet en volgt, als de Duyvel al geen vleescht noch

noch beenen hadde, dat hy daerom geen licchaem soude hebben, door dien ontallijke licchamen in de natuer werden gevonden die geen vlees of beenen zijn, als by voorbeeld, de hoofdstoffen der geschapene dingen, die men gemeenelijck de elementen noemt; de *Meteora*, de Son, Maen, Sterren, en andere licchamen, die uyt dunne, lichte en vuurige stoffe bestaan, mitgaders de lucht, die bewogen zijnde de wind genoemt werd, welke mede geen vlees noch been hebbende, echter niet na laet een licchaem te zijn, 't geen hooge toorens en andere sware gebouwen om ver smijtende toont dat het op lichamen werkt.

Maer genomen men stond D°. Bekker toe, dat alle licchamen, 't welk nochtans notoirlijk, als vooren gesegt, onwaer is, uyt vlees en beenen bestonden, en dat de Duyvel als geen vlees of been zijnde, oversulks ook geen licchaem hadde, laet ons dan eens sien, wat onmogelijkheid dat 'er vbor de Satan soude zijn, om sonder licchaem op den mensch te werken.

D°. Bekker bekent (g) dat de Duyvel den eersten mensch heeft verleyd.

Dit sodanig zijnde, soo volgt daer uyt onwendersprekelyk, dat de Duyvel op den selven mensch heeft gewerkt, dewijl het woord van verleyden een werking insluyt.

En schoon ons nevens den Heer Bekker onbewust is op wat wijse de Satan sulks heeft verricht, soo moet het voor 't oogmerk van dit vertoog genoeg zijn, dat de Duyvel, soo als D°. Bekker toestaat, den mensche verleyd heeft: en dat ook D°. Bekker wyders niet kan tegenspreken, of de Duyvel heeft deselve verleydinge te wege gebracht, of met een licchaem, of door sijn geest.

Is de Duyvel onlicchaemelijck, gelijk Do. Bekker hem stelt, en heeft hy het nochtans met een licchaam gedaan, soo heeft de Duyvel daar toe een ander licchaam gebreykt of aengenomen, en daar door op den mensch gewerkt.

Offoo hy door sijn geest en sonder lichaem den eersten mensch heeft verleyt, soo heeft de Duyvel, schoon een geest zijnde, insgelijks op den mensch kunnen werken, om reden, als hier vooren geseght is, dat die verleydinge een werking mede brengt.

Do. Bekker (h) en die sijne stellingen zijn toegedaen, schijnen sich te willen behelpen met een uytvlucht of voorwendsel, dat de Duyvel door sijne wenderspanningheid aan den mensch een quaed exemplel soude gegeven hebben, en dat hy in dien sin geseght of verstaen moet werden den eersten mensch te hebben misleyd, sonder eigentlyk op den selve gewerkt te hebben.

(g) pag.
102. 64.
it. pag.
108. 109.
40. G.
passim.

En dewijl die objectie sommige in de waarheid niet al te vast gegronst zijnde, in een twijfeling brengt, even al eens of de sache also gelicht waere, soo sal het niet ondienstig zijn, de vergesochtheid en ydele speculatie van deselve uytvlucht alhier kortelijc aen te wijsen.

Want behalven dat sodanig voorwenden regelregt aenloopt tegen het Historisch verhaal van de H. Schriftuur, wegens den val der eerste voorouderten, ons by Moses in het Boek der Scheppinge medegedeeld, soo is het selve, ook wat nader op de toetsie van de redeneerkunst gestelt zijnde, van de beste gehalte niet.

Want, indien men seggen wil dat dit quaed exemplē van den Duyvel den mensche tot verleydinge gestrekt heeft, soo vraeg ik D^r. Bekker, hoe de mensch aan de kennis van de ongehoorsaemheid der Duyvelen gekomen is? Heeft hy die overtredinge gesien met lichaemlike oogen, of heeft de Duyvel het hem gesegt, geschreven of met gebaarden bekent gemaakt, soo moet hy dan een lichaem hebben, en alsoo op den mensch hebben kunnen werken.

Of heeft de Duyvel naar den geest en sonder lichaem kennis van sijn begane misdaed aen den mensche gegeven, en alsoo, door een indruk op desselfs gemoed, de misleidinge veroorsaakt, soo heeft de Satan als een geest op den geest van den mensche gewerkt.

Of soom men, om in desen den Duyvel buyten een werkelijke verleydinge te houden, wilde seggen, dat God of de goede Engelen den mensch tot sijne onderrichtinge en asschrik den val der Engelen souden hebben geopenbaart.

Soo dient daar op kortelijc tot antwoord, voor eerst, dat het vergehaalt, en ook irreligieus is 't selve, tegens de klare text vande H. Schriftuur aan, te sustineren; en ten anderen, dat, indien sulks waer was, de geside val der weder spannige Engelen, den mensch dan eerder soude ageschrikt hebben van het quade, en dat men niet kan seggen, dat de mensch, doenmaals noch in een goede en onbevlekte staet zynde, daer door eenigfints verleyd soude wesen, alsoo weinig als een vroom en deugdsam man tot steelen kan aengelokt werden, als hy hoort dat een misdagige om sijn dieftal met de koorde gestraft is.

Sulks dat, als men dese beknibbelinge verder soude willen voorstaan, de Duyvel sijne gepleegde wederpanningheid aan den mensch door God of sijne goede Engelen, tot's menschen verleydinge, dan moeste bekent gemaakt hebben.

Door God kan hy het gewisselijk niet hebben gedaen, dewijl die, als de goedheit selve, geen werktuig kan zijn om in hand in sijn eeuwig bederf te brengen, behalven ook dat God in sodanigen gevallen een dienaer

van den Duyvel soude geweest zijn, 't welk t'eenemant ongerijmt en godloos is te sustineren.

Ende soo kan ook de Duyvel sijne gemelde overtredinge tot misleyding van den mensch aan den selve niet hebben geopenbaert door de goede Engelen, alsoo die, mede volgens bekentenis van Do. Bekker selve, Gods dienarts en beschermers der gelooigen zijnde, in den dienst des Heeren volherden, (i) en sich overtuiks niet sullen laten gebruiken om den mensch te verleyden.

Invoegen dat de opgemelde tegenwerping in alle haere leeden en deelen vervallende, de Duyvel, hoedanig men de saak ook neemen wil, den mensche verleyd en op den selve gewerkt heeft.

En indien dan de Duyvel op den mensch heeft gewerkt, en uyt sijne gesteltenisse heeft kunnen werken, so kan hy ook als nog daar op werken.

Ten ware men konde aenwijsen dat hem die magt sedert benomen was.

Het welk den Heer Bekker; mijns oordeels, niet sal kunnen doen.

.Want dat men hier toe soude willen bybrengen, dat de Satan in het zolle Capittel van de Openbaringe Johannis geslegt werd gebonden te zijn, soo is die text, volgens het seggen van Do. Bekker selve, mystericus; en daer men niet sekersten desen regarde uyt kan besluyten. (k).

Maer ten anderen kan Do. Bekker sich tegens my van die passagie te 106. § 14. minder bedieuen, naer dien hy sich daer over nader uytende, wyders segt, (l) dat met de gebonden Satan, voor het sekerste, aldaer betekent werden de boose menschen, en niet de duyvel; 't welk wy om gevoegswille hem alhier sullen toestaan. (l) ibid.

Gelyk hy ook verder segt, (m) dat de Apostels Petrus en Judas in hunne Zendbrieven van de banden en ketenen der afgevalle Engelen 46 en 47. gewagende, mede niet te verstaen zijn van den duyvel, maar van de ver- spieders die ten tijde van Mozes naar het lant Canaan gesonden waren, en in de woestijne gestorven en begraven zijn.

Men voege hier nevens, dat de Schriftuurplaetse door Do. Bekker uyt den Evangelist Mattheus aengetogen, alwaer gesproken werd van het eeuwige vuur, 't welk den duyvel en sijne Engelen bereid is, mede niet bewijst noch bevesticht dat de Satan geboeyt of gebonden legt, dewijl de Duyvel, volgens de Heer Bekkers eigenē stellinge, een geest zijnde, in een eigentlijken sin genomen, niet kan geslegt werden in een vuur te branden. Invoegen dat die passagie by gelijkenisse of figuurlijker wijse spreekende, geen argument voor den Heer Bekker medebrengt, naerdemael hy selve bekent, *quod scriptura symbolica non sit argumentativa*, 't welk volgens sijne vertaelinge in het Nederduyts te seggen is, dat de Schrift by gelijkenisse spreekende niet en bewijst. (n.)

Het selve sy ook met eenē geslegt ten aensien van de verdere mystic-

(i) pag.
39. & 216.

(k) Pag.

(n) Pag.

que en allegurise Schriftuurplaetsen, door de Heer Bekker tot steun
tel van 't gevangen leggen des Duyvcls bygebracht.

En indien men de stellinge van Do. Bekker noch wat verder over-
weegt, soo werd vertrouwt dat men hem sijne misflag noch korter en
klaerder kan bewijzen.

(o) Pag.
215.

Hy bekent en segt met duydelyke woorden, dat de heilige Engelen
var. *tijd tot tijd in den dienst huns Heeren door de gantsche weerd uytgeson-
den, verscheidene verrichtingen aan menschen hier op aarde doen.* (o)

Het welk by my aengenomen en toegetstaen zijnde, so staet tusschen
ons beide vast, dat een goede Engel of geest op een mensch werken kan.

En soo dan een goede geeft, als van Godt geschapen met een be-
quaamheid om te kunnen werken, op een mensch kan werken ten
goede, soo kan ook door een en deselve reden een quade of afgevallen
geest op een mensch werken ten quade.

Want wat is de reden die Do. Bekker bewogen heeft, om te ont-
kennen de werkinge van den duyvel op den mensch, anders, als dat de
duyvel een geest en onlicchamelijk schepsel zijnde, op een mensch of
licchaam niet werken kan. Welke werking immers in 't regarde van
de goede Engelen, die, mede volgens sijne bekentenis, geesten en on-
licchamelijke schepsels zijn, vast staende, soo kan dan Do. Bekker het
selve voor geen onmogelijkheid houden in de quade Engelen.

En sullen ook die gene die de voor aengetogene plaetsen, met het gene
daer voorgaet en volgt, in het Boek vanden Heer Bekker pag. 215.
nasien, klaerlijk bevinden, dat hy tusschen goede en quade Engelen
ten aensien van de mogelijkheid hunner werkinge, geen ander onder-
derscheiden stelt, als alleen dat de Duyvel, sooth segt, *gekerkert en
geketent sit.* Van welke ketenen of gevankenisse, mits het bovenge-
roerde, niet blijkende, so volgt dan uyt de stellinge van Do. Bekker,
dat de quade Engelch soo wel kunnen werken ten quaede als de goede
ten goede.

En hoewel dese saek buyten de natuurkunde, en 't eenemal van een
Theologise speculatie is, en dat ik, met het reets geduceerde kun-
nende volstaen, my oversulks soude mogen dispenseren van de Philo-
sophie hier mede te mengen, so sal ik echter ten overvloed, en, ge-
lijk de pleiters seggen, *in quantum pro*, naer de natuurlijke reden, *ex
præmissis & concessis*, soo veel tot beslechtinge van het geschil nodig
is, noch wat nader onderzoeken, of de Duyvel uyt sijne geseltenisse
en eigenschappen op een mensch niet werken kan.

Ten dien einde sal het tot meerder klaerheid van saken niet ondien-
stig zijn, ietwes van het voorengesegde alhier op te haelen.

Do. Bekker verklaart uyt de natuurlijke reden den Duyvel niet te
kennen.

En

En dewijl hy evenwel toestaet dat 'er een Duyvel is, ~~soo~~ vraegt men, welk van beiden hy begeert, of dat de Duyvel een enkele geest zy, of dat hy een lichaem hebbe.

Indien hy een lichaem heeft, volgens de voorgeroerde distinctie, dan is het verschil ten einde, dewijl Do. Bekker in sijn Boek toestaet, dat de Duyvel een lichaem hebbende, *Philosophice* geredeneert, op een mensch werken kan.

Of soo hy seggen wil dat de Duyvel geen lichaem heeft, soo vraeg ik weder als vooren, hoe Do. Bekker dat weet, en waer mede hy het selve bewijzen kan.

En genomen hy bewees uit de reden dat de Duyvel geen lichaem hadde, 't welk nochtans Do. Bekker, volgens sijne eigene stellinge, niet sal kunnen doen, so wil men dan verders wel gevraegt hebben, wat hinderisse den Duyvel soude kunnen beletten op een mensch te werken.

't Is seker, en Do. Bekker bekent, dat de mensch uyt ziel en lichaem bestaet, als mede dat de ziel een geestelijk geschapen wesen is. *

En gelijk de Duyvel, volgens het *systema* van Do. Bekker, met een licchaem op een lichaem soude kunnen werken, soo vraeg ik voorts, wat voor genoegsame redenen daer kunnen zijn, dat een enkele geest niet op een geest soude kunnen werken, en waerom dat God die Almächtig is, sulks minder soude kunnen toelaten aan den Duyvel, als aan de goede Engelen, welkers werkinge op den mensch by Do. Bekker hier vooren is toegestaen.

Wyders vraeg ik Do. Bekker, of hy my kan bewijzen, dat 'er iets het allergeringste in de natuur dood is, en niet werken kan.

Soo ja, dat hy my het selve gelieve aen te toonen, nevens de redenen waerom sulks voor dood en onwerksaam te houden zy.

Of indien sijn E. dat bewijs onmogelijk is, soo werd gevraegt, of dan niet en volgt, dat ook de Duyvel kan werken.

En vermits de Satan, als volgens de stellinge van Do. Bekker onlichamelijk zijnde, niet kan werken op een licchaem, soo vraeg ik eindelijk, of hy dan niet moet kunnen werken op een geest, en by gevolge mede op het gemoed of de ziel van een mensch: dan of Do. Bekker sufficiante redenen kan geven, waerom de Duyvel minder soude kunnen werken op de Ziel van een mensch als op een andere geest.

Want by aldien Dor. Bekker als een Philosooph en Leeraer zijnde, imand van de rechte hoedanigheid eener saeke sal onderrichten, soo behoort hy immers reden te kunnen geven van sijne stellingen, voornamentlijk dewijl sijne opinie niet alleen tegens het gemeen gevoelen van de gantsche weereld, maar ook tegens soo veele duydelijke texten en passagien van de H. Schriftuur aenloopt: waerom dan ook de enke-

Cap. 4.

le negative, als men onpartijdig spreeken sal, in desen niet genoeg is.

En kan de Heer Bekker met simpel ontkennen hier te minder volstaen; dewijl sijn E. niet my uit de natuurlijke reden disputerende, de mogelijkheid van de werking des Duyvels, op voorgeven van deselfs onlicchaemelijkhed niet kan tegenspreken, of hy moet uyt deselve reden kunnen aenwijzen, dat de Duyvel geen lichaem heeft, 't welk, als vooren geslegt, een ondoenlijke lase is.

Sulks dat Do. Bekker sijn geleyde grondslag ontvallende, waer sal dan het gebouw blijven dat hy daar op getimmert heeft.

En hoe is het te verschonen dat Do. Bekker op soo slechte en wankelbare fondementen, het vermogen van den Almachtigen God, en soo vele mirakelen van de H. Schriftuur heeft durven beknibbelen en wraken.

Dic aliquem, sades, dic Quintiliane colorem.

Want dat hy segt dat sijne sustenue soude dienen tot voorstand van Gods eere en heerlijkheid, die het niet soude voegen den Duyvel soo veel macht toe te laten, so wil ik die protestatie gærne ten goede aenne men, maer echter die de sack wat dieper intziet, sal des gemelden Lee raers beooginge daer soo klaer niet in kunnen vinden, dewijl Gods eere niet meerder werd gekrenkt door de macht die hy aen den Duyvel toelaet, als dat de mensch door sijne verdurventheid, die uyt den Duyvel,

(p) Pag. 100. 102. volgens bekentenis van Do. Bekker, (p) oorspronkelijk is, tot het quade gebracht soude werden.

103.

En soo werd ook de eere Gods niet meerder voorgestaen met te seggen, dat over al tegenwoordig te zijn alleen een eigenschap is van God, die geen schepsel kan toegepast werden, en dat men by gevolge niet soude mogen stellen, dat de duyvel allerwegens op aarde den mensche verleyden kan. Want naerdien de duyvel, volgens Do. Bekkers sustenue een onlicchamelijke geest is, en een meenigte van diergelijke Engelen onder sich heeft, (q) soo kan Do. Bekker, soo lang hem het pertinent geralder quade Engelen onbewust is, uyt hunne werkinge op de menschen, geen overal tegenwoordigheid van den Duyvel besluyten.

(q) Pag. 40. & cap. 9.

Gelijk het ook eindelijk geen valable bewijsreden is, dat de Duyvel op den mensch niet soude kunnen werken, om dat Do. Bekker, soo hy segt, den Satan noit is gewaer geworden, dewijl hy selt bekent (r) dat het niet en volgt, sooder geesten zijn, dat wy die ook vernemen moeten.

(r) Pag. 35.

Dit is dan het gene ik in 't korte op het gemelde boek wel heb willen aenmerken, niet om Do. Bekker, die ik vertrouw dat het selve niet een quaed oogmerk gelchreven heeft, te beledigen, maer tot voldoeninge van 't verloek aen my gedaen, en om uyt een oprochte vriendschap te toonen, dat sijn Eerwaerde onbelwaert behoort te zijn van het voorsz. ongefondeert gevoelen af te gaen.

*Nicolaes Muys van Holte,
t' Amsterdam, By PIETER ROTTERDAM, Boekverkoper, 1692.*

an.

REQUEST

Aan de Eerwaarde

KERKENAAD

Van

AMSTERDAM,

Overgelevert den 20. Maart 1692.

Ten eynde de suspensie van *D^o. Balthasar Bekker* mochte
worden gecontinueert.

Tot AMSTERDAM,

By GERARDUS BORSTIUS, Boekverkooper,
aan den Dam, op de hoek van den Nieuwendyk.

ГЛАВОЯ

Андреаса Гейнрихса

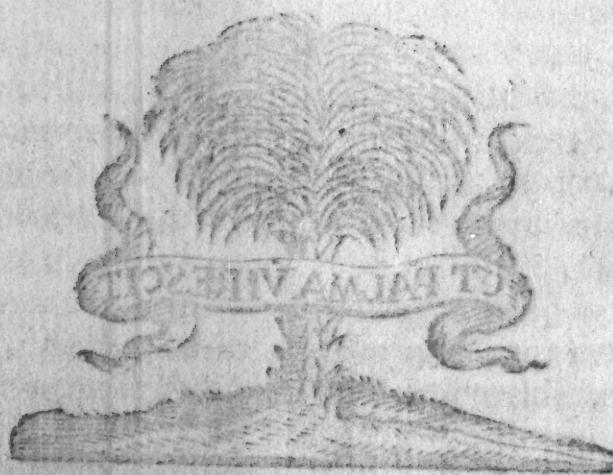
КЕРКИНАД

ибо

МАДЯРСМА

отъ Мадяръ

одинъ изъ первыхъ въ Европѣ въ
одинъ изъ первыхъ въ Европѣ въ

то АМСТЕРДАМъ

Гардус Торстия
Библиофила
и др.

*Aan de Eerwaarde Predicanten, en
Ouderlingen, constituerende de E. E.
Kerkenraad van Amsterdam.*

 Even met alle behoorlyke reverentie te kennen
de ondergeteekende Ledematen van de Gereför-
meerde Kerke binnen de Stad Amsterdam, dat
het *D^o. Balthasar Becker* behaagt hebbende, in
den voorleeden jaare 1691. door den druk ge-
meen te maken, in verscheyde deelen, seeker
boek by hem geintituleert, *de betoverde Wereld*, en bevonden
zynde by lecture van 't selve Boek, dat *D^o. Becker* daar meede ge-
geven hadde seer sware grieven, so aan de Gereförmeerde Waar-
heyd, als aan desselfs eerwaarde Leeraaren; mitsgaders schanda-
len en ergernissen, binnen en blyten de waare Kerke; En alsof
gebracht grooten laster over de Gereförmeerde Leere, en desselfs
getrouwe Bedienaren; derhalven de Supplianten met seer veel
genoegen ook vernomen hebben, dat door U Eerwaarde een-
pariglyk het gemelde Boek niet alleen is verfoeyt geworden,
maar ook 't selve gedaan brengen ter behoorlyke kennisse van de
Eerwaarde Christelyke Synodus, in de maand Augustus tot Edam
vergaderd: Dat meede haar ongemeen aangenaam is geweest te
bevinden, dat insgelyks de Eerwaarde Christelyke Synodus
gantsch geen behaagen genoomen hebbende in de antwoorden van
D^o. Becker, de Gecommitteerde van uw Eerwaarde voor de ge-
maakte extracten uyt het voorschreven Boek, hebben bedankt: mits-
gaders gebillikt de bekommering en oordeel van U Eerw. in 't een-
parig verfoeyen van 't voorsz. Boek van *D^o. Becker*, met byvoe-
ginge van dat de Eerwaarde Christelyke Synodus, uyt eygen

Lecturen en conform de extracten van Amsterdam, het selve Boek ook bevonden hadden vol onware en ergerlyke stellingen, en spreekwysen, aanloopende tegens de heylige Schrift en Formulieren van Eenigheyd: als mede tegens de constante Leere, welke sedert de tyden der Apostelen in de orthodoxe kerken, dienaangaande eenparig is geleert: En derhalven geoordeelt datmen de schandalen binnen en buyten de kerke gegeven, spoedig en *efficaciter* behoorde weg te neemen, met het voorsz. Boek te supprimeren, het herdrukken soo veel mogelijk, te beletten; gelyk ook het verder uytgeeven van dat Boek, sonder approbatie: En voorts de Persoon van D^o. Becker gelaaten aan de dispositie van de Eerwaarde Kerkenraad en Classis van Amsterdam, om daar mede te handelen na kerkenorde, en zoo als sy tot wegneeming der ergernis soude bevinden te behooren. Noch de Gedeputeerde gelast alle officien aan te wenden tot supprimeeringe van het gemelde Boek: En verder mede U Eerwaarde versocht, en gelast, om de handelinge by defelve, ten reguardre van D^o. Becker aangevangen, sonder eenig tyd versuym, te voleyndigen; Immers defelve handeling uytterlyk te voltrecken voor den eersten September doen naastkomende, en 't selve gedaan zynde, de geheele saak te brengen ter kennisse van de Eerwaarde Classis van Amsterdam, om by de selve Classis (des nodig zynde) daar ontrent gedaan te werden soodanige voorsieningen, als, tot wegneeming van alle schandalen, bevonden souden werden te behooren: Dat ook wyders, het geene verder by de Eerwaarde Classis van Amsterdam soude mogen werden goedgevonden en gedisponeert, mede final soudē moeten werden gedaan, binnen den tyd van twee maanden na dat de saake tot hare deliberatien soude wesen gebracht. Dat mede aan de Supplianten niet minder welgevallig zyn geweest de veertien Articulen, door U Eerwaarde, korts daar naar gedaan opstellen,

en D^o. Becker voorgehouden; en mede wel bysonderlyk de acht laatste van de selve articulen, sulx ook speciaal het sevende. Bekent daarom D^o. Becker dat hem leet is, dat hy de Gereformeerde Kerke, de Reformateurs, de Instellers van de Catechismus, en Confessie en alle Leeraars beschuldight heeft, van dat sy (als in art: 6.) den Schepper, en Onderhouder de eere van syn wonderdaden ontneemen, en de Leere der saligmakende Genade verduysteren. Ook dat hem leet is dat hy de dese serieuse saaken somtyds ook in een Satyrischen styl, en de Nieuwe Nederlandscbe Oversettinge te hart, en met al te groten onverbiedigheyd heeft gehandeld; soo mede het 8, 9, 12, en 14: Waar toe kortheyts-halven wert gerefereert; mitsgaders wel principalyk het 13 Articul, Word ook aan hem gelast dat syn Boek, 't welk de Kerkenraad van Amsterdam, en de Christelyke Synodus eenparig, soo als het daar leyt, heeft verfoeyt, door een openbaar geschrift voor de geheele wereld, zal herroepen, om dat in gemelte Boek seer veel verdrayingen der heylige Schrift gevonden werden, om dat het aanloopt tegens de Leere der Gereformeerde Kerke, en Formulieren van Eenigheyd, by hem aangenomen, en onderteekent, en daar door een groot en algemeen scandaal aan veele goede Christenen gegeven is. 't Welk alles so wel en ten hoogsten betamelyk begonnen, en by der hand genoomen synde, de Supplianten dan ook hoope gegeeven hadde, in de eerste plaatse, dat D^o. Becker soude zyn overtuigt geworden, ende also de voorsz 13 eerste Articulen hebben aangenoomen, en voldaan; Doch in de tweede plaatse, dewyl tot haar groot leetweesen D^o. Becker daar van bleef weygerende en in gebreeke, dat spoedig, en binnen den tyd door de Eerwaarde Christelyke Synodus geprefigeert, in constante yver voor de eere Gods, ende syne waarheyd, mitsgaders de goede naam en faam van soo veele Eerwaardige en getrouwe Bedienaren desselfs, by

't voorschreven Boek soo grootelyks geschonden, en bele-
digt, insgelyks fonde syn voort geprocedeert geworden,
ende de geheele sake ten eynde gebracht.

vervolgens ook de persoon van *D. Becker*, nademaal hy van
fyne verfoeyelyke dwalingen niet af en stond en in gebreeken
bleef, de voorgemelde gants billike Articulen van weegen
U Eerw. hem voorgesteld, te voldoen, de bedieninge des
Goddelyken Woorts, en der H. Sacramenten, mitsgaders de
Oeffeningen van de gemeynschap der Heyligen in het genie-
ten van des Heeren hoogweerdig Avondmaal, belet, op dat
also die dwaalingen en ergernissen ten eersten uyt de Gemeyn-
te des levendigen Gods mogten zyn geweert geweest, dog
hebben de Supplianten ter contrarie tot hunner grooten droef-
heyd en innige smerte bevonden, dat niet alleen de voorschre-
ven Proceduren getrotteert hebben, tot in 't laast van de
maand van January des Jaars 1692, voor en aleer daar iets
finaals ontrent de persoon van *D. Bekker* is geresolveert, en
werkstellig gemaackt: Maar ook dat hy ondertusschen is ge-
bleeven in zyn vollen dienst, en daar door nog overvloedigh
stofte en geleegentheyt gegeven, aan de lasteringen der geener
die buyten syn, en over de Gereformeerde Kerke, de waar-
heyt Gods daar inne gepredikt, en beleeden, mitsgaders de
getrouwe bedienaren desselfs; gelyk meede aaff de eenvoudige
in de Kerke van te denken, dat het gevoelen van *D. Bekker*
in syn voorsz. boek openbaar gemaackt, so schadelyk niet en-
kost weefen als U Eerwaarde, mitsgaders de Eerwaarde Chri-
stelyke Synodus, daar van geoordeeld hadden, ofte so ja,
dat de eere van God, de interessen en aenbelangens so van de
Kerke als desselfs getrouwe Herders en Leeraaren, moesten be-
toont hebben meer ter herten te gaan den geenen de welke
t'werk in handen hadden. Maar 't geene haar Supplianten
droefheyd en smerte, mitsgaders swaare bekommeringen nog

aggraveert, vermeerdert en veroorsaakt, is; Dat sy niet anders kunnen verneemen op al het geseyde gevolg te wesen, dan dat D^o. Becker maat alleenlyk den tyt van twee maanden sal blyven gesuspendeert van syn publicquen dienst; dog naar het verloop van dien weeder sal werden geadmitteert; so tot de waarneeming van dien als tot des Heeren hoogweerdige Avondmaal inde Gemeynschap deser Kerke; Ende wel dat dit sal geschieden, maar alleenlyk op eenige Articulen van pretense satisfactie door D. Becker overgegeven, by den druk, uyt last des Eerw. Classis van Amsterdam gemeen gemaackt: dewyle de Supplianten defelue Articulen van pretense Satisfactie in gesien, en overwoogen hebbende, niet en kunnen vinden dat D^o. Becker gehouden kan werden daar meede te voldoen, 't geene de meriten van de saacken, en gevolgen van dien ten deesen notoirlyk, en buyten contestatie, komen te vereysschen. Ende namelyk om dat hy in verscheyde passagien niet en gebruukt ronde en cordate expressien, maar veele seer flauwe, so niet dubbelsinnige: Insgeelyx om dat hy seyt maar alleen over te neemen de ses eerste Articulen, hem eerst door de Eerw. Kerkenraad en daar naar door de Eerw. Classis van Amsterdam selve, voorgehouden; dog van alle de verdere Articulen van de Eerw. Kerkenraad voorſz. schoon alle ten hoogsten billik en betamelyk, en wel specialyk mede het 13^{en} aanbelangende het wederroepen van syn boek, door een publicq geschrifte, geen gewagh en maackte, nog ietwes daar ontrent doet; Immers niet van eenig gewigte of æquivalent met, en, aan de gegeven schandalen, en ergernissen en veroorsaakte lasteringen voorſz.: Maar ook wel voornamentlyk vermits hy immedatelyk naar het sesde Articul van zyn pretense satisfactie wel duydelyk te kennen geeft, dat hy als nog is blyvende by die selve dwalingen ten welkers respecte syn Boek, so by U Eerw. als by de

de eerwaarde Christelyken Synodus is verfoeyt geworden; so uyt vergelykinge van 't geene hy als vooren, immediate naar het 6^e Artikulen heeft ter needer gesteld, met de expressien en Texten, agter aan heeft by gevoegt, klaarlyk is blykende; mengende daar boven in de bekentmaakinge voorsz. van te blyven by syn gevoelen, een onlydelyke affronteuse periode, te weeten, *So is het dog dat dit myn gevoelen noyt, ook nog niet, hebben willen dogmatiseeren of het zelve gehouden hebben als steunende op sulke onweder-sprekelyke demonstratien, dat misschien hier ontrent niet wat anders zoude kunnen gedagt worden: Versoekende wyders in dat syn bysonder gevoelen te werden gedult.* Ook en kan ons niet satisfactoir voorkoomen dat D. Becker (behoudende syn gevoelen als booven) *het Wesentlyke der Formulieren van Eenigheyd heeft toe gestaan;* Dewyle dit niet alleen is contradictoir, en een tastelyke onmogelykheyt insluyt, maar ook om dat hy willende blyven Predicant van de Gereformeerde Kerke verpligt is de Formulieren van Eenigheyd toe te stemmen en te Prediken, so als deselve leggen by hem syn onderteekent, sonder te schuylen onder een æquivocque, van het wesentlyke der Formulieren, en dat dan by sig selven uytteleggen so als hy dat met syn gevoelen kan doen accordeeren. Geelyk by ons mede niet voor satisfactoir opgenomen kan werden, dat D. Becker tracht genoegen te geven, met flegts eenige betuygingen te doen tegens de lasterlyke gevolgen, waar mede hy de Kerke, en de vrome en getrouwe Herderen desselfs beswaart heeft gehad; Want, behalven dat dit is *Protestatio actui contraria*, eene betuyginge door de daad self wederleyt, en omver gestoten, so lange hy by syn gevoelen, als gesegt is, blyvende; so en werd dog ook daar mede in 't allerminste niet herroepen syn verfoeyelyk gevoelen en syn boek, dat hy tot voortsettinge van dien, uytgegeven heeft

heeft: Gemerkt het wat anders is, syn gevoelen te schryven, en te leeren; Ende dat selve te doen op een lasterlyke wyse; En mits dien, genoomen de lasteringen al synde gerepareert, des neen, daar door dan niet en waare voldaan ten opsigte van de gevoelens en 't boek selve: Dewyl U Eerw. mitsgaders de Eerwaarde Christelyke *Synodus*, als mede de Eerw. *Classis* van Amsterdam de voorsz. gevoelens van D. Bekker en syn boek hebben veroordeelt, ja verfoeyt als strydende met de gesonde leere; En over sulx niet en kunnen door de voorsz. pretence reparatie, belangende de lasteringen, weggenoomen werden de scandaalen en ergernissen so binnen als buyten de Kerke, 't geene nogtans noodsakelyk moet geschieden, sal de Kerke in de gesonde Leere secuur gehouden werden. Ook en hebben de Supplianten geen genoegen kunnen neemen met de belofte van D. Becker, van nu hy syn gantsch schadelyke gevoelens vast publicq gemaakt en als een quaad saad rondsomme gesaayt heeft, slegts voortaan sig in 't prediken, Catechiseeren en schryven daar van te onthouden; Nademaal hy dat nog echter privatelyk en heymelyk genoegsaam soude kunnen, en ook vermoogen te doen, behoudens de overgifte by deese Articulen van pretense satisfactie, buyten en behalven, dat hem niet te vergen ware dat hy, blyvende by zyn gevoelens, gelyk hy verclaart te doen, dese beloften soude onderhouden, vermits hy dan soude moeten spreken en leeren, tegens syn gemoet en (naar zyn meeninge) better weten, wanneer hem soodanige Texten in de H. Schrift ontmoeten, ofte hem te beurte quam te vallen, sodanige poincten van de Christelyke Catechismus te verhandelen, de welke met die syn gevoelens niet correspondeeren. Waar uyt dan ook volgt dat het aldus onmogelyk waare, so die buyten ons syn rondelyk derven verclaaren de band van eenigheyt en waarheyd in de Gereformeerde Kerke langer te be-

behouden: Want D^o. Becker dusdanig geduld werdende, so sal in vervolg van tyd en saaken, een jegelyk in onse Gemynte de vryheyt nemen om nieuwe gevoelens te verdigten of oude wangevoelens aan te neemen, en deselve onder de hand te leeren en voort te setten, en egter lidmaat blyven en als soodanig insgelyx gedult werden; En dit alles nog te meer om dat ondertusschen het boek van D^o. Becker vast inde Wereld blyft, sonder eenige de minste wederroeping van 't selve, of de verfoeyelyke gevoelens, daar meede 't selve doorweeven is: It geene nogtans by U Eerw. uit op gemaakte 13de Art: D^o. Becker was gelast te doen door een openbaar geschrift voor de geheele Wereld; ende dat wel met de grootste æquiteyt, dewyle hyop gelyke wyse syne verfoeyelyke dwalingen aan de weereld gemeen hadde gemaackt.

In ernstige overweeginge van alle 't welke de supplianten regtveerdiglyk bekommert geworden synde, dat door haar stijswygen, den toorn Gods, gewisselyk over de gantsche gemeinte om dese schadelyke en verfoeyelyke dwaalingen, verwekt, niet alleen blyven, maar nog yveriger ontsteecken mogte werden, ende haare sincere wensch en begeerte, streckende tot welstand en bevordernisse van de waarheyd en de Kerke Gods, en dat deselve mochte van alle blame, en laster gesuyvert en bevryt werden, hebben met soekinge van 't aangesichte des Heeren en overweeginge wat haar lieden in desen te doen stond, gevonden en geagt niets meer nog groter van hare verpligtinge te syn in desen; als meede dat niets meer van nuttigheyt wesen soude kunnen dan haar op dese wyse te addresseeren aan U Eerwaarde, als synde der supplianten eygen Herders, Leeraren en Ouderlingen, wiens forge en besorgingen syliden en aan wiens bescherminge de Goddelyke waaheden ter deser plaatse aanbevoolen en also de Supplianten de aldermaaste

ste syn, so als sy dan doen bydeesen; U Eerwaarde reverentlyk ver-
soekende en biddende datse dog gelieven te besorgen en vervol-
gens niet toe te laten dat D. Becker de gemelde tyd van suspensie
verstreeken zynde, wederom tot syn publycque dienst geadmitteert
werde, maar daar van mag geweert, en meede voor geen
lidtmaat van de Gereformeerde Kerke meer erkent werden,
ingevalle en so hy D°. Becker syn voorsz. gevoelens by een
openbaar geschrifte komt te herroepen, en sig rondelyk en
openhartelyk te verklaaren, in volkomene conformiteyt en
overeenstemming met de Kerke, Gods Heylige Woord, en
de Formulieren van Eenigheyt, so als deselve leggen, en al-
so openlyk, en ter genoegen doet blyken, dat hy van syne
verfoeyelyke dwalingen afstaat, waar by hy als noch is ver-
blyvende, en waarom de Supplianten betuygen hem sodanig
en so lange, niet voor haaren Leeraar te erkennen. Daar ne-
vens meede versoeckende en biddende gedienstiglyk aan U
Eerwaarde gesamentlyk, en mede wel speciaal aan allen, die
in den name van U. Eerwaarde ter naaster Classis sullen ver-
schynen, van onsentweegen dese Requeste aan de Eerw.
Classis van Amsterdam, te willen Communiceeren, en be-
kent maaken, ten eynde de Resolutie veranderd en de suspen-
sie gepronogeert mogte werden, ter tyt toe D°. Becker geve
genoegsame en volkommen satisfactie, welke voor alle Gere-
formeerde Kerkelyke vergaderingen sal kunnen bestaan en va-
lideren.

’t Welk doende &c.

*Was geteekent door een groot getal Lede-
maten deser Gemeente.*

behouden: Want D^o. Becker dusdanig geduld werdende, so sal in vervolg van tyd en saaken, een jegelyk in onse G^emeinte de vryheyt nemen om nieuwe gevoelens te verdigten of oude wangevoelens aan te neemen, en deselve onder de hand te leeren en voort te setten, en egter lidmaat blyven en als soodanig insgelyx gedult werden; En dit alles nog te meer om dat ondertusschen het boek van D^o. Becker vast inde Wereld blyft, sonder eenige de minste wederroeping van 't selve, of de verfoeyelyke gevoelens, daar meede 't selve doorweeven is: It geene nogtans by U Eerw. uit op gemelte 13de Art: D^o. Becker was gelast te doen door een openbaar geschrift voor de geheele Wereld; ende dat wel met de grootste æquiteyt, dewyle hyop gelyke wyse syne verfoeyelyke dwalingen aan de weereld gemeen hadde gemaackt.

In ernstige overweeginge van alle 't welke de supplianten regtveerdiglyk bekommert geworden synde, dat door haar stilswygen, den toorn Gods, gewisselyk over de gantsche gemeinte om dese schadelyke en verfoeyelyke dwaalingen, verwekt, niet alleen blyven, maar nog yveriger ontsteecken mogte werden, ende haare sincere wensch en begeerte, streckende tot welstand en bevordernisse van de waarheyd en de Kerke Gods, en dat deselve mochte van alle blame, en laster gesuyvert en bevryt werden, hebben met soekinge van 't aangesichte des Heeren en overweeginge wat haar lieden in desen te doen stond, gevonden en geagt niets meer nog groter van hare verpligtinge te syn in desen; als meede dat niets meer van nuttigheyt wesen soude kunnen dan haar op dese wyse te addresseeren aan U Eerwaarde, als synde der supplianten eygen Herders, Leeraren en Ouderlingen, wiens sorge en besorgingen syliden en aan wiens bescherminge de Goddelyke waarheden ter deser plaatse aanbevoolen en also de Supplianten de aldermaaste

ste syn, so als sy dan doen bydeesen; U Eerwaarde reverentlyk ver-
soekende en biddende datse dog gelieven te besorgen en vervol-
gens niet toe te laten dat D. Becker de gemelde tyd van suspensie
verstreeken zynde, wederom tot syn publycque dienst geadmitteert
werde, maar daar van mag geweert, en meede voor geen
lidtmaat van de Gereformeerde Kerke meer erkent werden,
ingevalle en so hy D°. Becker syn voorsz. gevoelens by een
openbaar geschrifte komt te herroepen, en sig rondelyk en
openhartelyk te verklaaren, in volkomene conformiteyt en
overeenstemming met de Kerke, Gods Heylige Woord, en
de Formulieren van Eenigheyt, so als deselve leggen, en also
opentlyk, en ter genoegen doet blyken, dat hy van syne
verfoeyelyke dwalingen afstaat, waar by hy als noch is ver-
blyvende, en waarom de Supplianten betuygen hem sodanig
en so lange, niet voor haaren Leeraar te erkennen. Daar ne-
vens meede versoeckende en biddende gedienstiglyk aan U
Eerwaarde gesamentlyk, en mede wel speciaal aan allen, die
in den name van U. Eerwaarde ter naaster Classis sullen ver-
schynen, van onsentweegen dese Requeste aan de Eerw.
Classis van Amsterdam, te willen Communiceeren, en be-
kent maaken, ten eynde de Resolutie veranderd en de suspen-
sie gepronogeert mogte werden, ter tyt toe D°. Becker geve
genoegsame en volkomen satisfactie, welke voor alle Gere-
formeerde Kerkelyke vergaderingen sal kunnen bestaan en va-
lideren.

't Welk doende &c.

*Was geteekent door een groot getal Lede-
maten deser Gemeente.*

